

PAUL PĂLTĂNEA

Presa gălățeană a anului 1907 este reprezentată de organe ale partidului conservator, în plină guvernare în momentul izbucnirii răscoalelor țărănești, ale opoziției liberale și de două ziare „independente” ce susțineau tot interesele partidelor politice de la care primeau de obicei fonduri, ajungându-se astfel, după cum remarcă Lenin, la „colaborări monstruoase” sau „conviețuiri anormale”¹. Nu exista la Galați, în această vreme, nici un ziar muncitoresc, căci, datorită deselor prigoniri dezlănțuite împotriva mișcării muncitorești, de la apariția ziarului „Viața muncitorilor”, 11—26 martie 1900², nu se mai putuse organiza la Galați tipărirea altui ziar, cu toate că portul dunărean era în acel an cel mai puternic centru muncitoresc din țară³. Totuși, opiniile muncitorimii gălățene asupra cauzelor răscoalei și a sîngeroaselor reprimări au putut fi cunoscute prin ziarul „Dezrobirea”, care apărea la Brăila, și „Eliberarea”, organ al cercului „România Muncitoare” pentru județele Covurlui, Brăila și Constanța⁴.

Nu este întîmplător faptul că presa gălățeană dă o deosebită atenție evenimentelor din 1907, căci atît pentru cercurile conservatoare, ca și pentru cele liberale, exista temerea manifestată, la 10 martie 1907, chiar de D. A. Sturdza, șeful partidului liberal, ca nu cumva să se revolte muncitorii din port și întreaga activitate economică să fie paralizată, producîndu-se, astfel, pagube mult mai mari decît cele pricinuite de răscoala țaranilor. Numai că prezentarea și analizarea știrilor se făcea în interesul păturilor sociale și al partidului pe care îl reprezenta ziarul respectiv. Nu lipsesc deformări silite sau declarații demagogice, clasică, în acest sens, fiind atitudinea presei liberale, care în perioada de opoziție va condamna măsurile de represiune ale guvernului con-

¹ V. I. Lenin, *Despre cultură și artă*, E.S.P.L.P., București, 1957, p. 49.

² Nerva Hodoș, Al. Sadi Ionescu, *Publicațiile periodice românești*, I, București, 1913, p. 768.

³ N. Copoiu, *Aspecte din mișcarea muncitorească din România după răscoala țaranilor (1907—1908)*, în *Studii și materiale de istorie modernă*, III, Editura Academiei, București, 1963, p. 431.

⁴ P. Constantinescu-Iași, *Influența primei revoluții ruse asupra răscoalei din 1907*, în *Studii și referate privind răscoalele țărănești din 1907*, Editura Academiei, București, 1957, p. 28.

servator⁵, pentru ca după 13 martie, când liberalii formează noul guvern, să găsească justificări pentru sîngeroasa represiune, scriind : „a trebuit să se tragă cu pușca și chiar cu tunul. Și guvernul liberal a făcut-o... Și bine a făcut guvernul“⁶. Aspect ce scoate în evidență ipocrizia liberală, caracterizată de Lenin drept „mult mai rafinată și de aceea mult mai dăunătoare și mai primejdioasă“⁷.

Cu toate acestea se pot reține o serie de fapte interesante ce conturează nu numai poziția celor două partide „istorice“ față de răscoalele țărănești, dar și perfectă lor înțelegere asupra necesității reprimării sîngeroase, de vreme ce guvernul liberal acționează după lozinca lui P. P. Carp, „întîi represiunea, apoi vom aviza“⁸.

Dintre toate problemele legate de răscoalele țărănești o atenție mare se dă, de întreaga presă gălățeană, analizării cauzelor acestora, în speranța că se vor putea găsi soluțiile cele mai fericite pentru îndreptarea răului, ca să se domolească pentru totdeauna „nemulțumirile drepte ale poporului“, după cum se exprimă „Tribuna liberală“⁹.

După „Galații“, officiosul partidului conservator, cauzele izbucnirii răscoalelor trebuie căutate în acțiunile partidului liberal care „tinde să devină partid socialist“. Acțiuni concepute și dirijate de „tinerii generoși“ cărora li se „datorește atmosfera neprielnică creată printre țărani, contra marelui proprietăți, contra principiilor de conservare națională... ei au pregătit răscoalele“¹⁰. Cu alt prilej se preciza că „vina cea mai mare în această situație (a răscoalelor n.n.) o au liberalii cu ideile și acțiunile lor nenorocite“¹¹.

Explicațiile conservatoriste sînt departe de realitate. Răscoalele au izbucnit din dorința maselor țărănești de a scăpa de nedreapta stare social-economică în care viețuiau. Este un lucru cunoscut că liberalii și nici chiar „generoșii“, după intrarea în partidul liberal, n-au făcut propagandă revoluționară printre țărani. De altfel, chiar în perioada de activitate în P.S.M.D.R. „generoșii“ au avut atitudini reformiste în problema agrară, însă fără de ecou la sate cu care aveau

⁵ De exemplu : „Votul universal“, Galați, organ național-liberal, nr. 52, an. II, 21 februarie 1907 ; „Tribuna liberală“, Galați, ziar național-liberal, nr. 1571, an. VIII, 25 februarie 1907 ; vezi V. M a c i u, *Poziția păturilor sociale față de răscoala țărănească din 1907 din România, în Studii și referate...*, p. 130.

⁶ „Votul universal“, nr. 54, 28 martie 1907 ; „Tribuna liberală“, nr. 1588, 10 aprilie 1907 : „Am reprimat... unde nu s-a putut cu vorba bună, am potolit cu pușca și cu tunul. Ne luăm răspunderea deplină în fața istoriei pentru fapta noastră pe care o găsim numai în aparență asemănătoare cu reprimările sîngeroase săvîrșite în trecut“.

⁷ V. I. Lenin, *op. cit.*, pp. 88—89.

⁸ Coralia Rădulescu, *Atitudinea armatei în timpul răscoalelor țărănești din 1907, în Studii și materiale de istorie modernă*, I, 1957, p. 357 ; „Tribuna liberală“, nr. 1588, 10 aprilie 1907.

⁹ „Tribuna liberală“ nr. 1574, 8 martie 1907.

¹⁰ „Galații“, nr. 66, 24 martie 1907.

¹¹ *Ibăteș*, nr. 56, 13 martie 1907. Alte amănunte asupra tezei conservatoare, vezi D. H u r e z e a n u, *Privire critică asupra studierii problemei agrare în România la începutul secolului al XX-lea*, în *Studii privind istoria economică a României*, I, Editura Academiei, București, pp. 55—64.

slabe legături.¹² Astfel, I. C. Atanasiu, socotit de conservatori principalul agitator al maselor din fostul județ Covurlui, era în realitate un susținător al folosirii mijloacelor legale de luptă și de părăsire a căii revoluționare.

Dar cum numărul acestor „generoși“ nu era prea mare — I. C. Atanasiu îl aprecia cam la 30—50 de persoane în toată țara¹³ — propaganda lor, chiar dacă s-ar fi făcut în spiritul convingerilor conservatoriste, nu putea fi eficientă. De aceea, ziarul „Galații“ mai adaugă un alt „instigator“, pe Spiru Haret, fruntaș de seamă al curentului poporanist și membru marcant al partidului liberal în vremea răscoalelor țărănești. Este drept că Spiru Haret s-a preocupat, cel puțin teoretic, de rezolvarea unor probleme țărănești, pe care le-a analizat, în 1905, în *Chestia țărănească*¹⁴, fără a fi intenționat vreodată o rezolvare a lor în spiritul intereselor țărănimii exploatare. Așa se explică faptul că îndată ce va ajunge în guvern, după criza din martie 1907, dă o circulară către învățători și preoți, cerându-le să-i lămurească pe țărani „să înțeleagă că cu focul și cu arma nu se poate îndrepta țara“¹⁵. Cu toate acestea, el este socotit de conservatorii gălățeni acela care „a pregătit răscoalele de la țară“ și deci „el este în prima linie răspunzător de starea anarhică de la țară, căci a asmuțit contra actualei stări de lucruri pe niște oameni absolut nepregătiți“¹⁶. Pentru a convinge opinia publică de complicitatea lui Spiru Haret la izbucnirea răscoalelor, conservatorii îi mai atribuiău intenția de a fi încercat să absolve de orice vinovăție pe învățătorii și preoții participanți la răscoale¹⁷, intenție ce nu corespunde de loc cu atitudinea ministrului Haret care cerea drastice măsuri de pedepsire a învățătorilor și a preoților participanți la răscoale¹⁸. De aceea, putem afirma cu certitudine că nici în județul Covurlui teoriile liberale ale lui Spiru Haret n-au avut nici un fel de înfrîurire asupra maselor de țărani exploatați, care nu-și puteau sprijini revendicările lor pe un sistem economic, politic și social întru totul dependent de marea proprietate.

„Galații“ își vor îndrepta atacul și împotriva unor scriitori progresiști ca Al. Vlahuță și Spiridon Popescu. Poezia 1907, puternic pamflet antimonarhic, ca și nuvela *Moș Gheorghe la expoziție* sînt socotite „literatură incendiară“ scrisă „din porunca domnului Haret“¹⁹. Nici nu se putea o insultă mai mare

¹² *Mișcarea muncitorească în România*, Editura Politică, București, 1965, p. 263 (cap. redactat de D. Hurezeanu).

¹³ I. C. Atanasiu, *Pagini din istoria contemporană a României, 1881—1916*, I, (Mișcarea socialistă, 1881—1900), București, 1932, p. 345; *Mișcarea muncitorească din România*, p. 409 (cap. redactat de N. Copoiu).

¹⁴ Republicarea lucrării în 1907 a produs o puternică reacțiune a presei conservatoare din țară; vezi V. Maciu, *op. cit.*, p. 126; D. Hurezeanu, *op. cit.*, p. 78.

¹⁵ M. Roller, *Răscoala țărănilor din 1907*, I, București 1949, p. 805.

¹⁶ „Galații“, nr. 193, 2 septembrie; *ibidem*, nr. 190, 29 august 1907. Pentru acuzații asemănătoare, vezi M. Roller, *op. cit.*, III, p. 71; V. Maciu, *op. cit.*, p. 135. Afirmațiile presei conservatoare sînt considerate de Spiru Haret „prostii care nu merită răspuns“ (I. E. Toroușiu, *Studii și documente literare*, VII, București, 1936, pp. 304—305).

¹⁷ „Galații“, nr. 193, 2 septembrie 1907.

¹⁸ *Documente privind poziția intelectualității satelor față de răscoala țărănilor din 1907*, în „Analele Institutului de istorie a partidului de pe lângă C.C. al P.C.R.“, 1965/3, p. 140.

¹⁹ „Galații“, nr. 146, 5 iulie 1907.

pentru acești consecvenți apărători ai țărănimii oprimăte, scriitori cu o înaltă ținută cetățenească, decât a-i socoti înfeudați liberalului Spiru Haret. „Vreamea“, ziarul unei disidențe conservatoriste, încearcă, desigur, fără de nici o șansă, să combată convingerile politice ale lui I. L. Caragiale, exprimate în 1907 din primăvară până-n toamnă, opunând fundamentale reforme politice, cerute de scriitor, „o îngrădire a drepturilor constituționale“²⁰.

Presa conservatoare gălățeană, ca și alți slujitori ai politicii marii proprietăți, încearcă să apere un sistem reacționar, învechit, care n-a urmărit, așa cum observă Marx, decât „exproprierea marilor mase populare de pământul lor, de mijloacele lor de subzistență, și de instrumentele lor de muncă“²¹. Protestul și lupta maselor țărănești n-au fost îndreptate numai împotriva acestei „exproprieri“ organizate, ci mai ales pentru căpătarea pământurilor ce le fuseseră răpite.

Ziarele liberale și mai ales „Tribuna liberală“ se preocupă în mod special de cauzele răscoalelor, prezentate, cum era și firesc, cu destule denaturări, dar, spre deosebire de oficiasele conservatoare, surprindem, uneori, și sesizarea adevăratelor determinante: lipsa de pământ, starea de mizerie a țaranului român și cumplita exploatare a proprietarului sau arendașului. Prezentarea acestor crude realități nu era făcută pentru a apăra cauza țărănimii, ci din simple considerente demagogice, pe primul plan rămânând totuși ideea „instigației“, a pregătirii răscoalelor și chiar a existenței unui plan de desfășurare a răscoalelor, comunicat, în condiții necunoscute, unui străin în trecere prin țară²².

Autorii „instigațiilor“ sînt considerați, de gazeta liberală, socialiștii din preajma lui C. Racovski „adevărați autori ai îmbolnăvirii societății noastre“ care au găsit „teren favorabil de plasare a ideilor lor bolnăvicioase în mizeria țaranului și a muncitorului român“²³. Liberalii aveau convingerea că aceștia au fost sprijiniți de guvernul conservator pentru a contrabalansa „acțiunea generoșilor“. Încercarea de a găsi un fundament social activității generoșilor, după liberali „apreciată de public și națiune“, n-are nici un fel de sorți de izbîndă, căci aceștia „ca și socialiștii din jurul lui C. Dobrogeanu-Gherea și C. Racovski au manifestat atitudini reformiste față de răscoalele țărănești.

Alteori se precizează că „acești instigatori se prezentau sub numele de studenți“²⁴, fără a fi însă identificați. Alte două ziare liberale, „Stegarul liberal“ și „Votul universal“, organe ale unor disidențe, arată o oarecare rezervă față de această teză. Primul nu împărtășește părerea că „instigațiile“ au fost factor determinant în izbucnirea răscoalelor, dar nu le exclude complet, apreciind că, într-o măsură oarecare, ele au creat o anumită stare de spirit, hrănită cu atîtea „idei absurde, utopii“ care au ușurat dezlănțuirea răscoalei²⁵. Cel de al doilea,

²⁰ „Vreamea“, nr. 91, 13 noiembrie 1907.

²¹ K. M a r x, *Capitalul*, vol. I, Editura Politică, București, 1960, p. 673.

²² „Tribuna liberală“, nr. 1580, 23 martie 1907; „Galații“, nr. 66, 24 martie 1907.

²³ *Ibidem*, nr. 1538, 30 martie 1907.

²⁴ „Tribuna liberală“, nr. 1580, 23 martie 1907.

²⁵ „Stegarul liberal“, nr. 19, 11 martie 1907.

mai realist în această privință, nu-i dă nici un fel de credit, ba chiar o combate²⁶.

Trebuie totuși să remarcăm un fapt, destul de important în legătură cu această teză a „instigației”, și anume că, la un moment dat, ambele partide au căzut de acord în a găsi un „instigator”, în afara celor amintiți mai sus, „mișcarea muncitorească”, după ei singura răspunzătoare de toate „nenorocirile” ce se întâmplaseră în acel tragic an 1907. Și în acest scop, un ziar liberal, „Stegarul liberal”, și altul conservator, „Galații”, au publicat manifestul cercului „România muncitoare” din Brăila, răspândit și la Galați, „pentru ca publicul să-i cunoască cuprinsul și tendințele”²⁷. Este însă cunoscut că acest pretext al „instigației” face parte din seria denaturărilor burgheze, căci, așa cum s-a observat, răscoalele țărănești din 1907 n-au fost pregătite, ele caracterizându-se prin „spontaneitate”, puținele cazuri de „instigație”, făcute de învățători și preoți, nu pot fundamenta teza burghezo-moșierimii că țărănimea a fost îndemnată să se răscoale de către intelectualii satelor²⁸.

Tot cu aceeași intenție, de a sustrage atenția maselor de la adevăratele cauze ale răscoalelor, de a crea curente diferite de opinie și deci confuzie, „Tribuna liberală” susține că răscoalele au fost „îndreptate ... contra arendașilor străini, și în genere a străinilor de la sate”²⁹, sau că ele au pornit dintr-o cauză locală: „rapacitatea unui arendaș evreu”³⁰, încercînd să canalizeze astfel atenția spre alte două false teorii burgheze: naționalismul și antisemitismul³¹.

Relațiile sociale de la începutul secolului al XX-lea scoteau însă în evidență adevăratele cauze ale răscoalelor, pe care nici chiar „Tribuna liberală” ne le poate nega, fiind obligată să admită că acestea au izbucnit „din cauza unei inegalități sociale și politice”³² și de aceea „țaranul român se revoltă... deopotrivă.

²⁶ „Votul universal”, nr. 55, 20 aprilie 1907.

²⁷ „Stegarul liberal”, nr. 20, 17 martie 1907; „Galații”, nr. 61, 18 martie 1907. D. Hurezeanu, *Acțiuni de solidarizare a clasei muncitoare cu răscoala țăranilor din 1907*, în „Analele Institutului de istorie a partidului de pe lângă C.C. al P.M.R.”, nr. 71, 1962/3, p. 65. Aici afirmația eronată că manifestul a fost lansat de cercul „România Muncitoare” din Galați; el a fost editat însă de cercul din Brăila (M. Roller, *op. cit.*, I, pp. 521—523) și cum nu s-a putut tipări la Brăila (*Documente noi în legătură cu marea răscoală a țăranilor din 1907*, în „Analele Institutului de istorie a partidului de pe lângă C.C. al P.M.R.”, nr. 10, 1964/2, p. 116), muncitorii brăileni au venit la Galați, tipărind manifestul la tipografia Moldovei („Galații”, nr. 61, 18 martie 1907).

²⁸ N. Adăniloae, C. Fotino, *Forme de luptă folosite de țărănime în răscoala de la 1907*, în „Studii”, XI/2, 1958, p. 48; Andrei Oțetea, *Răscoala din 1907 și însemnătatea ei istorică*, în „Analele Universității «C. I. Parhon», București, seria științelor sociale, istorie, 1957/9, pp. 195—199.

²⁹ „Tribuna liberală”, nr. 1572, 1 martie 1907.

³⁰ *Ibidem*, nr. 1576, 14 martie 1907; *Ibidem*, nr. 1574, 8 martie 1907.

³¹ Idei similare găsim și în presa din Transilvania (Ion Nicoară, *Presa brașoveană despre răscoala țăranilor din 1907*, în *Studii și articole de istorie, III*, Societatea de științe istorice și filologice, București, 1961, p. 408 și urm.) și Banat. (Aurel Țintă, *Ecoul răscoalei din 1907 și presa bănățeană*, în *Studii și articole de istorie, III*, p. 423 și urm.). Pentru acuzații aduse conservatorilor că ar fi favorizat agitația antisemită, vezi „Tribuna liberală”, nr. 1574, 8 martie 1907.

³² „Tribuna liberală”, nr. 1576, 14 martie 1907.

în contra celui care-l exploatează, cât și contra aceluia care compun pătura diriguitoare a acestei țări... care n-au făcut nimic pentru ei (țărani N. N.) și l-au lăsat în prada mizeriei și în voia întunericului³³. Iar cu altă ocazie se sublinia că răskoalele țărănești s-au „întemeiat pe un fond adevărat și jalnic: starea precară a țărănimii noastre. E un lucru pe care nimeni nu poate să-l conteste“³⁴.

Într-adevăr, în fostul județ Covurlui, procesul de deposedare de pământ a țărănimii, de către marii proprietari, a luat proporții mari, deoarece aceștia erau interesați în dezvoltarea producției de marfă cerealiară. Orașul Galați, al cărui trafic portuar crescuse în mod simțitor la începutul secolului nostru, le oferea marilor proprietari excelente condiții de desfacere a produselor, fapt care îi îndemna să accentueze exploatarea maselor țărănești.

Datele statistice ne permit să urmărim evoluția exproprierii țărănimii, din perioada premergătoare izbucnirii răskoalelor. După reforma agrară din 1864, fostul județ Covurlui avea un număr relativ mare de gospodării răzășești³⁵ și numai 1258 gospodării fără pământ³⁶, pentru ca în 1905 numărul acestora din urmă să ajungă la 3793 gospodării³⁷. De asemenea, gospodăria înstărită, cu proprietăți între 10 și 50 ha., inexistentă în 1864, ajunsese, în 1905, să însumeze un total de 1566 gospodării cu o suprafață de 25 619 ha, care era aproape egală cu totalul proprietăților a 7 985 familii de țărani mijlocași³⁸. Locuitorii satului Oasele arătau într-o petiție, din 13 februarie 1907, că în sat erau 115 familii care nu aveau nici o palmă de pământ, în timp ce proprietarii și arendașii aveau toate moșiile din împrejurimi și, din această cauză, se spune în încheiere, „vitele noastre... sînt amenințate de foame, iar noi fără pământ, sîntem deznădăjduiți, căci neavînd unde ara, nu am avea nici cu ce plăti dările, nici cu ce să trăim“³⁹.

Desigur că la această sistematică deposedare de pământ trebuie să mai adăugăm și starea de mizerie a țaranului, care în Covurlui mînca, de obicei, după cum arată un medic, „mămăligă, usturoi, și ceapă“⁴⁰. Un chestionar social, întocmit în 1907, consemnează aceeași stare nenorocită: „Relele mai însemnate din comună sînt: Pelagra, boală de care suferă aproape 1/4 din populația comunei și numai din cauza relei alimentații. Populația mai suferă din cauza lipsei de pământ pentru hrană. Mulți din ei nu găsesc nimic pe ogoarele boierești cu chirie sau cu dijmă, căci și acestea fiind prea urcate, adesea în loc să profite ceva, rămîn datori pentru pământ“⁴¹. Procesul de pauperizare a maselor țărănești este completat cu acțiunile nemilosului aparat administrativ și polițienesc care

³³ „Tribuna liberală“, nr. 1576, 14 martie 1907.

³⁴ *Ibidem*, nr. 1588, 10 aprilie 1907.

³⁵ I. Adam, N. Marcu, *Studii despre dezvoltarea capitalismului în agricultura României*, I, București, 1956, p. 182, Anexa 1.

³⁶ *Ibidem*.

³⁷ *Ibidem*.

³⁸ I. Adam, N. Marcu, *op. cit.*, Anexa 1.

³⁹ „Galații“, nr. 207, 21 septembrie 1907.

⁴⁰ Dr. G. H. Crăiniceanu, *Igiena țaranului român*, București, 1895, p. 202.

⁴¹ G. D. Scraaba, *Starea socială a săteanului*, București, 1907, p. 24.

comitea tot felul de abuzuri cu prilejul strîngerii apăsătoarelor dări impuse țăranilor. Spiru Haret menționa că marii proprietari plăteau impozit funciar doar 4 lei pentru pogon, în timp ce țărani săraci erau impuși între 18 și 22 de lei la pogon⁴². La fel se proceda și cu darea de 5 lei pe an, plătită numai de țărani, pentru formarea fondului de ajutor în caz de foamete, din care nici un țăran n-a primit vreun ajutor, toți banii strînși fiind folosiți de guvernanți la satisfacerea propriilor interese.

Toate acestea au creat o stare de nemulțumire generală în mase și cu toate încercările, mai ales conservatoriste, de a o risipi cu lozinci liniștitoare, ca aceea că „sătenii nu stau așa de rău”⁴³, se constată în anii premergători răscoalelor din 1907 o largă agitație a țăranilor din Covurlui, ca și din întreaga țară⁴⁴, pentru a lua în stăpînire moșiile statului (de foarte multe ori arendate tot de marii proprietari) sau pentru a obliga statul să cumpere unele moșii particulare spre a fi împărțite țăranilor, fără de nici un fel de despăgubire. Astfel, locuitorii comunei Rogojeni cereau, în 1905, printr-o petiție adresată Adunării Deputaților, ca „statul să cumpere moșia Rogojeni spre a o împărți sătenilor în loturi”⁴⁵. Iar cei din Oasele solicitau, în februarie 1907, ca să li se dea lor moșia statului de 300 de fălci, arendată de un arendaș, ei oferind „arenda în-doită decît aceea ce o dă arendașul actual”⁴⁶.

Occupîndu-se de analizarea cauzelor răscoalelor din județul Covurlui, „Tribuna liberală”, cu toate că socotea că nu poate fi vorba de cauze specifice unui județ, răscoalele datorîndu-se nemulțumirii „sătenilor cari n-au nici pămînt, nici legi, nici dreptate și trăiesc ca un popor cucerit”⁴⁷, acuză pe prefectul conservator Grigore Ciuntu ca singurul răspunzător de „scenele triste din județ” și „tragedia din centrul orașului”⁴⁸. Afirmatia se baza pe faptul că prefectul n-ar fi luat nici un fel de măsuri, la 9 martie, nici împotriva locuitorilor răsculați la Vameș, nici contra celor de la Măstăcani sau acelora din Independența, Pisou Tudor Vladimirescu care la 12 martie reprezentau focarul cel mai important din județ⁴⁹.

Considerațiile oficiosului liberal sînt de ordinul gratuităților demagogice, fiind făcute cu intenția de a crea opinia incapacității guvernului conservator, pregătind astfel venirea la putere a liberalilor. Se știe că la 10 martie, prefectul Ciuntu comunica Ministerului de Interne că „a luat cele mai severe măsuri, pentru ca ordinea să nu fie turburată atît în județ, cît și la Galați”⁵⁰, și numai

⁴² Spiru Haret, *Chestiunea țărănească*, București, 1907, p. 41; C. Corbu — A. Deac, *Mișcări și frămîntări țărănești în România la sfîrșitul secolului al XIX-lea (1889—1900)*, București, 1965, p. 56.

⁴³ „Votul universal”, nr. 53, 20 aprilie 1907.

⁴⁴ D. Hurezeanu, *Problema agrară și lupta țărănimii din România, 1904—1906*, București, 1961.

⁴⁵ *Ibidem*, p. 206.

⁴⁶ „Galații”, nr. 207, 21 septembrie 1907.

⁴⁷ „Tribuna liberală”, nr. 1597, 20 aprilie 1907.

⁴⁸ *Ibidem*.

⁴⁹ *Ibidem*; M. Roller, *op. cit.*, I, p. 188.

⁵⁰ M. Roller, *op. cit.*, I, p. 335.

numărul redus de soldați pe care-i avea la dispoziție l-a împiedicat să trimită armată doar la Vameș, Foltești și celelalte comune recent răsculate, neputând supraveghea restul județului, ceea ce a ușurat răspîndirea răscoalelor.

Cu aceeași atenție este urmărită de toate ziarele gălățene și desfășurarea răscoalelor. Primele știri asupra mișcărilor din satele Moldovei ni le dă „Votul universal“, la 21 februarie, scoțînd în evidență vădita îngrijorare a burgheziei pentru continua „manifestare“, sub diferite forme, deocamdată inofensive, a nemulțumirilor țărănești, prevestind însă răscoalele ce vor urma la scurtă vreme. Nu se uită, cu această ocazie, să se publice și știrea că se trimit jandarmi pentru a „liniști lucrurile“, iar pentru a nu pricinui îngrijorări lumii comerciale din oraș se dă și asigurarea că „nu vom avea răscoale“. Reprimările organizate de fostul ministru de război, generalul Lahovary, au înecat în sînge țărănimea și nu „așa numitele răscoale țărănești“ spuse oficiosul liberal⁵¹.

Cu toată dorința liberalilor de a scoate în evidență greșelile conservatorilor, totuși se observă că se evită să se formeze ideea existenței unor răscoale țărănești înainte de 1907, fiindcă ea ar fi constituit dovada unei crize a sistemului burghez, ceea ce nu convenea nici chiar liberalilor. Or istoriografia marxistă a demonstrat că, începînd cu răscoalele din 1888 și pînă la cele din 1907, în țară au fost nenumărate mișcări țărănești, dintre care unele, ca cele din 1894, 1899, au luat proporții destul de mari și în județul Covurlui⁵².

Și celălalt ziar liberal, „Tribuna liberală“, cam tot în aceeași vreme, la sfîrșitul lunii februarie, comunica știrea că „de o lună de zile țărănimea din nordul Moldovei ...e într-o continuă stare de revoltă... Situația e foarte gravă“⁵³. Mai aflăm informații despre începerea răscoalelor la Podul Iloaiei, unde au pătruns 800 de țărani, sechestrînd pe unul din arendași, cu care s-au dus la primărie pentru a obține învoielii mai ușoare. Pentru împrăștierea lor a fost nevoie de armată, cam o sută de soldați care au tras salve în aer⁵⁴. Alte agitații la Erbiceni și Vlădeni, județul Iași, și la Țîngușorul Ibănești-Dorohoi⁵⁵.

La 6 martie se știa la Galați că revoltele cuprinseseră cu „desăvîrșire“ județul Iași, unde se petrecuseră și „scene sîngeroase“, iar județele Botoșani și Vaslui erau și ele în „plină agitație“⁵⁶. Sprijinul pe care muncitorii de la Atelierele C.F.R. Pașcani îl dau țăranilor răsculați, pentru eliberarea celor 14 țărani arestați, cu care ocazie a fost rănit grav muncitorul Timofte, găsește ecou și în presa gălățeană⁵⁷. Măcelul petrecut la 5 martie, la Botoșani⁵⁸, ca și cel de la Galați⁵⁹, din 11 martie, prilejuiesc presei liberale ocazia de a protesta,

⁵¹ „Votul universal“, nr. 52, 21 februarie 1907.

⁵² C. Corbu — A. Deac, *op. cit.*, pp. 152, 216.

⁵³ „Tribuna liberală“, nr. 1571, 25 februarie 1907.

⁵⁴ *Ibidem*, nr. 1573, 4 martie 1907; M. Roller, *op. cit.*, I, pp. 121—123.

⁵⁵ „Tribuna liberală“, nr. 1573, 4 martie 1907. Pentru răscoalele de la Ibănești, M. Roller, *op. cit.*, I, p. 78.

⁵⁶ „Tribuna liberală“, nr. 1573, 4 martie 1907.

⁵⁷ *Ibidem*. Alte detalii la M. Roller, *op. cit.*, I, p. 168.

⁵⁸ *Ibidem*.

⁵⁹ *Ibidem*, nr. 1576, 14 martie 1907.

chiar cu vehemență, împotriva barbariilor comise de guvern. Desigur că aceste atacuri dezlănțuite împotriva guvernului nu porneau dintr-un sentiment de umanitate și de legitimă condamnare a crimei, ci din meschine interese de partid. Cu titluri răsunătoare, *Iarăși s-a vărsat sânge*⁶⁰, *Asasinii împușcă pe țărani*⁶¹, „Tribuna liberală“ face un rechizitoriu al tuturor crimelor guvernului conservator, începînd cu asasinatele comandate în 1888, de generalul Lahovary, în județele Ilfov, Ialomița, Buzău⁶², în 1894, cu ocazia răscoalelor împotriva legii maximului, cînd au fost asasinați țărani din județele Tutova⁶³, Bacău⁶⁴. La 1899, din ordinul guvernului Cantacuzine, sînt uciși țărani și muncitori în gara Slatina⁶⁵.

Represiunea sîngeroasă de la Galați, ordonată tot de guvernul conservator, este descrisă cu destule amănunte, deja cunoscute, afară doar de unele inexactități privind numele celor uciși, făcîndu-se și mențiunea că „trebuie să recunoaștem că locuitorii n-au făcut nici o devastare nicăiri, și sînt false toate știrile senzaționale publicate de ziare cu privire la devastări și turburări“⁶⁶. Nu lipsesc nici știri despre răscoalele din județ semnalate la Serdaru, Slobozia, Independența, Piscu, Cudalbi etc. La Pechea erau, la 11 martie, semne de agitație, iar rezerviștii din Drăgușeni au refuzat să plece la Tecuci și s-au unit cu țărani revoltați, devastînd Diocheții. Sătenii din Frumușița s-au prezentat la prefectură ca să ceară pămînt, în timp ce cei din Tudor Vladimirescu, Piscu și Independența amenințau că vor da foc curții arendașului, dacă acesta nu se va prezenta ca să încheie învoielile⁶⁷.

Conservatorii gălățeni nu vor rămîne indiferenți la acuzațiile liberale și vor căuta să se disculpe, susținînd că „toată lumea este de acord că ordinea trebuie restabilită cu orice preț, și oît mai de grabă“⁶⁸, căci altfel, angustează în continuare „Galații“, s-ar fi produs cu siguranță, intervenția unor puteri străine și atunci va fi vai și amar de noi“⁶⁹. Justificare ieftină, căci reprimarea răscoalelor făcută de către burghezia și moșierimea română a fost tot atît de categorică, ca și cea pe care ar fi organizat-o guvernul austriac.

Despre mersul răscoalelor în Județul Covurului aflăm știri și în „Galații“, cu toate că se încearcă uneori să se ascundă existența unor centre de răsculați. Astfel, la 8 martie, se dezmente izbucnirea răscoalei din comuna Smîrdan⁷⁰, dar

⁶⁰ Tribuna liberală, nr. 1574, 8 martie 1907.

⁶¹ *Ibidem*, nr. 1575, 11 martie 1907.

⁶² *Ibidem*, nr. 1572, 1 martie 1907.

⁶³ C. Corbu, — A. Deac, *op. cit.*, p. 131—132.

⁶⁴ *Ibidem*, pp. 147, 150.

⁶⁵ Din greșeală în ziar este indicat anul 1898, vezi G. h. Matei — M. Damaschin, *Despre mișcările țărănești din 1899 și cluburile socialiste la sate*, în „Studii“, 1953/1, pp. 108, 131—139; C. Corbu — A. Deac, *op. cit.*, p. 223.

⁶⁶ „Tribuna liberală“, nr. 1576, 14 martie 1907.

⁶⁷ *Ibidem*, nr. 1575, 11 martie 1907.

⁶⁸ „Galații“, nr. 56, 13 martie 1907.

⁶⁹ Pentru intervenția Austro-Ungariei în România, vezi G. h. Matei, *Ecoul internațional al răscoalei țărănilor din 1907*, în *Studii și referate*, p. 144; Matei Ionescu, *Criza politică din martie 1907*, în *Studii și referate*, p. 160.

⁷⁰ „Galații“, 8 martie 1907.

în zilele următoare, sub presiunea evenimentelor, ziarul conservator se vede obligat să dea detalii asupra răscoalelor de la Ivești, Serbești, Foltești, Chiraftei etc.⁷¹ În câteva numere sînt relatate aspecte din răscoalele țărănești din Muntenia unde „sate întregi sînt în flăcări, toate curțile proprietarilor și arendașilor prefăcute în cenușă, hambarele și coșarele arse”⁷². Situație inexplicabilă pentru autorul articolului care este convins că în Muntenia „nu există exploatarea capitalistă din Moldova” și datorită acestui fapt mai pretutindeni există „un fel de tovărășie între proprietari, sau arendași cu țărani”⁷³. De aceea, toate „nelegiuirile” ce le-au comis țărani și își au izvorul în „spiritul anarhic”, ce domină masele de răsculați. Afirmatia este departe de a fi adevărată, căci relațiile capitaliste pătrunseseră în agricultură, ca și în celelalte domenii de activitate economică, pe tot cuprinsul României. „Tovărășia” de care amintește gazeta gălățeană n-a existat niciodată, deoarece în Muntenia, unde au fost condiții mult mai propice pentru dezvoltarea agriculturii capitaliste, exploatarea țărănimii a fost mult mai cruntă. Numai așa se explică faptul că din procentajul de 31%, cît reprezintă totalul populației sătești ce locuie în bordeie sau colibe, majoritatea se găsea în județele Teleorman, Romanați și Vlașca⁷⁴. De asemenea, printre județele cu cel mai mare procentaj de gospodării fără pămînt se situau Brăila, Vlașca și Ilfov⁷⁵. Chiar și unii istorici burghezi au fost obligați să recunoască mulțimea rușfeturilor din Muntenia, unde „încărcătura la socoteli și răfuiala strîmbă” erau mai mult decît obișnuite⁷⁶.

Izbucnirea unor noi răscoale țărănești în Muntenia, în județele Olt, Teleorman, Argeș, la finele lui iunie, după sălbatica represiune din martie, constituie încă o dovadă a grelei exploatare la care erau supuse masele țărănești. Noile răscoale, pentru a căror înăbușire au fost trimise trupe și din Galați, nu se datorau numai inacțiunii „guvernului care a făgăduit țăranilor marea cu sarea” cum afirmă „Galații”⁷⁷ ci și comportării neomenoase a proprietarilor și arendașilor care s-au năpustit cu o furie nebănuită asupra țăranilor, spre a se răzbuna pentru pagubele pricinuite. De altfel, asemenea răscoale le vom întîlni și în Covurlui, ca și în alte județe ale Moldovei⁷⁸, unde țărani din Foltești și Măstăcani, nemulțumiți de învoielile stabilite de arendașul Veron, au cuprins moșia acestuia, arînd-o cu plugurile⁷⁹. Atitudinea nu este izolată, prin unele

⁷¹ „Galații”, nr. 53, 9 martie; nr. 55, 11 martie; nr. 56, 13 martie; nr. 57, 14 martie; nr. 59, 16 martie; nr. 62, 20 martie; nr. 64, 22 martie 1907.

⁷² *Ibidem*, nr. 58, 15 martie 1907.

⁷³ *Ibidem*.

⁷⁴ D. Hurezeanu, *Problema agrară*, p. 90.

⁷⁵ I. Adam — N. Marcu, *op. cit.*, p. 262.

⁷⁶ Radu Rosetti, *Pentru ce s-au răsculat țărani*, București, 1907, p. 544.

⁷⁷ „Galații”, nr. 143, 1 iulie 1907.

⁷⁸ J. Benditer, *Starea de luptă a țărănimii din Moldova după martie 1907*, în *Studii și referate*, pp. 255—266.

⁷⁹ *Ibidem*.

părți ale județului țărani se înarmau procurându-și „revolvere, puști și cuțite”⁸⁰; la Braniște, Independența, ca și în alte sate răzășești, țărani se organizau „pentru noi dezordini”⁸¹, iar cei din comuna Siliștea au dat foc șirelor de paie de pe moșia proprietarului și l-au amenințat cu distrugerea conacului⁸².

Amploarea mișcărilor țărănești, cu toate că în fostul județ Covurlui ele n-au atins intensitatea celor din nordul Moldovei sau din Muntenia, au produs mari îngrijorări burghezo-moșierimii gălățene care va cere, în repetate rânduri, grabnica reprimare a răscoarelor și pedepsirea exemplară a celor vinovați. Prezența acestei probleme, în măsură egală în presa liberală și conservatoristă, formează dovada bune înțelegeri ce exista între cele două partide atunci când le erau amenințate interesele comune: menținerea societății capitaliste. Acum, ca și în alte împrejurări, apar acele „inevitabile colaborări monstruoase”⁸³, specifice presei burgheze, pline de venalitate și care, în numele unei pretinse libertăți și a unor false principii de drept, cereau ca ordinea să fie restabilită, bineînțeles folosindu-se metode represive, fiindcă numai acestea puteau asigura liniștea claselor stăpânitoare.

„Votul universal”, de exemplu, socotește că bine a făcut guvernul liberal când a îndreptat armata împotriva satelor răsculate, devastându-le sau incendiindu-le. „Tribuna liberală” glorifică și ea „energia și hotărârea” guvernului care, ori de câte ori a fost nevoie, a știut să potolească pe țărani „cu pușca și cu tunul”⁸⁴, iar „Galații” protestează împotriva numărului mic de condamnați⁸⁵. Lozinca liberală „am reprimat, am învins” este identică cu cea a conservatorilor care, la începutul răscoarelor, socoteau că în primul rând trebuie să se organizeze represiunea.

Principalul organ de represiune a fost armata care, cu toate șovăielile și actele de nesupunere manifestate de numeroși soldați țărani, activi și rezerviști⁸⁶, și-a îndeplinit cu prisosință rolul pentru care fusese creată: apărarea societății burghezo-moșierești. În consens cu întreaga presă burgheză, gazetele gălățene laudă și ele „forța disciplinatei noastre armate, care a dat dovezi de o abnegație nemărginită, aducându-ne o rază de mângâiere în cursul tristelor evenimente”⁸⁷. Aceleași elogii sînt aduse și generalului Al. Averescu, pentru îmbunătățirile aduse sistemului de represiune și pentru masivele mobilizări de trupe ce le-a făcut încă din primele zile, când a preluat conducerea Ministerului de război⁸⁸.

⁸⁰ „Galații”, nr. 215, 30 septembrie; nr. 270, 8 decembrie; „Vremea”, nr. 66, 22 septembrie 1907; J. B e n d i t e r, *op. cit.*, p. 262.

⁸¹ „Galații”, nr. 230, 18 octombrie 1907.

⁸² *Ibidem*, nr. 231, 19 octombrie 1907.

⁸³ V. I. L e n i n, *Despre cultură și artă*, p. 49.

⁸⁴ „Tribuna liberală”, nr. 1588, 10 aprilie 1907; reprodus și în „Votul universal”, nr. 55, 20 aprilie 1907.

⁸⁵ „Galații”, nr. 143, 1 iulie 1907.

⁸⁶ C o r a l i a R ă d u l e s c u, *op. cit.*, p. 366.

⁸⁷ „Galații”, nr. 80, 10 aprilie 1907; „Tribuna liberală”, nr. 1579, 21 martie.

⁸⁸ „Tribuna liberală”, nr. 1579, 21 martie 1907. La această dată erau sub arme 100 000 de oameni, iar numai peste câteva săptămîni, numărul lor crescuse la 150 000 (C o r a l i a R ă d u l e s c u, *op. cit.*, p. 358).

Am văzut că presa gălățeană, cu ocazia analizării cauzelor mișcărilor țărănești, a încercat să acrediteze așa-zisa teorie a „instigației“, însă fără rezultate, căci masele populare cunoșteau prea bine sorgința răscoalelor : lipsa de pământ, crunta exploatare a celor ce munceau moșiile boierești. Dar nici chiar pentru lumea burgheză, acest mod simplist nu oferea posibilitatea explicării diferitelor aspecte ale problemei agrare și de aceea s-a căutat să se creeze un cadru mai larg al cercetării punctelor de pornire ale mișcărilor țărănești și bineînțeles, ca o consecință a acestui fapt, să se stabilească vinovații.

Nu vom stăruii aici asupra filipicelor demagogice liberale sau conservatoare, pline de învinuiri reciproce, ci asupra acuzațiilor pe care mai ales gazetele conservatoare le aduc învățătorilor și preoților de a fi „pus foc satelor“⁸⁹. „Galații“ exemplifică această constatare cu cazul a doi învățători din județul Covurlui, susținând că dacă s-ar face cercetări mai intense, numărul lor ar putea fi mult mai mare⁹⁰. Presa liberală este mai puțin drastică față de atitudinea învățătorilor și a preoților, lăsând să se înțeleagă că acolo unde aceștia n-au îndemnat pe țărani la liniște și răbdare, ei s-au atașat maselor de răsculați⁹¹. Fără îndoială, că atributul de „incendiarii satelor“, cu care conservatorii gălățeni îi stigmatizează pe învățători, este depănat de a reprezenta o realitate, căci numărul învățătorilor participanți la răscoală a fost extrem de mic. Din totalul de 11 000 de învățători și preoți, instanțele judiciare au găsit doar 27 de vinovați⁹².

Disponând de un puternic aparat represiv, burghezia și moșierimea au reușit să înăbușe răscoalele, dar n-au putut să înlăture din discuția opiniei publice problema țărăneasă, căreia, împotriva voinței lor, trebuiau să-i dea totuși o rezolvare. Cercurile socialiste și presa muncitorească au dezbătut, în repetate rânduri, chiar și înainte de izbucnirea răscoalelor din 1907, problema agrară, arătând drepturile țăranilor asupra pământurilor moșierești⁹³. Clasele dominante, înspăimântate de creșterea valului revoluționar, au încercat să găsească tot felul de soluții, care nu depășeau limitele intereselor de clasă, spre a abate atenția maselor țărănești de la ideea împrumutării. Literatura burghezo-moșierească a „chestiunii țărănești“, apărută după reprimarea răscoalelor, păstrează, în general, același caracter de apărare a pozițiilor proprii fiecărei pături sociale⁹⁴. Excepțind marea moșierime, care nu admitea nici un fel de concesiuni față de revendicările țărănești⁹⁵, celelalte pături sociale au manifestat atitudini mai mult sau mai puțin conciliante, rămase, bineînțeles, în stadiul ipotezelor. Asemenea preocupări sînt prezente și în presa gălățeană. „Galații“ vor găsi prilejul

⁸⁹ „Galații“, nr. 63, 21 martie ; nr. 57, 14 martie 1907.

⁹⁰ *Ibidem*.

⁹¹ „Tribuna liberală“, nr. 1579, 21 martie 1907 ; „Votul universal“, nr. 53, 7 martie 1907.

⁹² „Galații“, nr. 190, 29 august 1907.

⁹³ *Mișcarea muncitorească din România*, pp. 217—267 (cap. redactat de D. Hurezeanu).

⁹⁴ V. M a c i u, *op. cit.*, p. 129.

⁹⁵ *Ibidem*, p. 125.

să discute reformele promise de liberali, insistând, mai ales, asupra votului universal și împrăștierea țăranilor. Pentru conservatorii gălățeni, votul universal era „ceva foarte îndepărtat și care desigur n-ar îmbogăți țărani și nu i-ar face mai sănătoși”⁹⁶. Iar cât privește exproprierea marii proprietăți, susțineau că desființarea proprietății, ca urmare a împrăștiării țăranilor, ar fi o mare nenorocire, care ar duce în scurtă vreme la pieirea țării⁹⁷. Refractari cu totul față de propunerile liberale, născute mai ales din tendința de a câștiga masele țărănești, conservatorii propun și ei un simulacru de reforme ce privesc reorganizarea vieții administrative, indivizibilitatea micii proprietăți, combaterea beției etc.⁹⁸.

Guvernul liberal, în virtutea caracterizării ce și-o face „guvern de reforme și pace socială”⁹⁹, propune, încă din primele zile de guvernare, o lege pentru înființarea Casei rurale, alta pentru ușurarea învoielilor agricole¹⁰⁰, dacă nu chiar legiferarea desființării legii tocmelilor agricole și înlocuirea ei printr-o serie de măsuri protectoare, după cum afirmă „Tribuna liberală”¹⁰¹. Opoziția pe care o făceau conservatorii proiectelor liberale obligă pe officiosul gălățean să precizeze, în legătură cu viitoarea împrăștiere a țăranilor că „nu e vorba să răpim averile cuiva”, ci de a face doar o îmbunătățire a situației săteanului, care astfel va avea „mai multă energie fizică... spre a-și întrebuița toate forțele pentru a produce”¹⁰². „Votul universal” adaugă și el că proiectele de legi preconizate nu urmăreau „o atingere simțitoare a proprietății mari” ci doar o „limitare a abuzurilor de care marea proprietate a uzat și abuzat”¹⁰³. Se poate observa cu ușurință că la baza acestei reforme stătea dorința burgheziei de a-și întări poziția economică în detrimentul moșierimii, fără însă a le răpi posibilitatea de a exploata pe țărani. De altfel, în condițiile societății capitaliste, nici nu putea fi vorba de o adevărată împrăștiere a țăranilor, ea înfăptuindu-se de-abia în anii de început ai revoluției populare.

Și celelalte propuneri ale manifestului liberal din martie sînt discutate de presa gălățeană. Legea tocmelilor agricole era propusă cu intenția de a înlătura caracterul confuz și abuziv al multora din contractele încheiate între proprietari sau arendași și țărani¹⁰⁴. Într-adevăr, țăranul era înșelat la măsurarea pământului, la dijmuit, împovărat cu tot felul de obligații și pe deasupra cu numeroase plocoane și rușfeturi. Așa, țăranii din comuna Vlădești, la încheierea contractului de învoieli pe anul 1905, erau obligați să dea arendașului, în afara rușfeturilor prevăzute în contract, cîte o găină de fiecare semănătură făcută pe

⁹⁶ „Galații”, nr. 244, 4 decembrie 1907.

⁹⁷ *Ibidem*.

⁹⁸ *Ibidem*.

⁹⁹ „Tribuna liberală”, nr. 1576, 14 martie 1907.

¹⁰⁰ *Ibidem*.

¹⁰¹ *Ibidem*, nr. 1572, 1 martie 1907.

¹⁰² *Ibidem*, nr. 1589, 11 martie 1907.

¹⁰³ „Votul universal”, nr. 54, 4 noiembrie 1907 ; nr. 55, 20 aprilie 1907.

¹⁰⁴ *Tocmelile agricole în România. Legi și proiecte, 1859—1907*, București, 1907, p. 231.

pământul proprietarului, deci 4—5 găini sau cîte un miel la 100 de mînzări și cîte 250 g. de brînză pentru fiecare oaie ce păștea pe imășul proprietarului¹⁰⁵.

Conservatorii au elaborat și ei un proiect al legii învoielilor agricole¹⁰⁶, deosebit mult de cel al liberalilor, dar după îndelungate discuții¹⁰⁷ s-a ajuns la un compromis, care nu aducea nici un fel de îmbunătățire situației țaranilor, căci, așa cum observa un contemporan, „oricît s-ar reglementa învoielile agricole, toate dispozițiunile vor rămîne pe hîrtie“¹⁰⁸.

Cealaltă lege privind înființarea Casei rurale, vechi proiect liberal, își găsește și ea susținători, fiind socotită drept singura soluție pentru dezlegarea problemei agrare, atenția legiuitorului fiind îndreptată spre marea proprietate, a cărei limitare, prin expropriere și neacordare de credite, ar constitui o piedică „serioasă și păgubitoare în dezvoltarea economică a țării“¹⁰⁹.

Prin aceste reforme nu se aducea nici un fel de schimbare în structura socială a statului, dovedindu-se încă o dată justetea punctului de vedere exprimat de „România muncitoare“ care scria, la începutul lunii martie 1907, „iată de ce reforma agrară n-are să fie deplină fără o schimbare a întregului sistem și întregii alcătuirii de stat“¹¹⁰. Numai că răscoalele țărănești, lipsite de un program și un partid revoluționar, n-au putut opera nici un fel de modificări în esența statului burghez-moșieresc, ele realizîndu-se mai tîrziu, cînd aliată cu proletariatul, țărănimea își va căpăta libertatea, prin înlăturarea definitivă a exploatării.

Cu toate că, în special, presa conservatoare susținea, cu ocazia proceselor țărănești, să se acorde pedepse cît mai mari celor socotiți vinovați de izbucnirea răscoalelor, este tot mai puternic curentul opiniei publice care determină guvernul liberal să acorde o amnistie. Ecoul acestor presiuni îl găsim în „Tribuna liberală“ : „Opinia publică... s-a pronunțat categoric pentru închiderea afacerii, prin achitarea aproape în bloc a răzvrătiților¹¹¹. Rezerva pe care o face gazeta liberală nu aparține maselor populare care cereau eliberarea tuturor arestaților, ci forurilor guvernamentale ce limitează amnistia, excluzînd mai multe categorii de condamnați. „Galații“ subscriu la rezerva liberală, arătînd că cei necuprinși în decret, învățători, preoți, primari și șefi de garnizoană „nu merită nici o îndurare“¹¹².

Cercetarea modului în care au fost comentate, în presa gălățeană, liberală și conservatoare, răscoalele țărănești din 1907 scoate în evidență caracterizarea

¹⁰⁵ Arh. st. Galați, Inspectoratul agricol al județului Covurlui, pac. I, dos. 1, f. 198.

¹⁰⁶ *Tocmelile agricole în România*, p. 199 și urm.

¹⁰⁷ V. Popovici, *Poziția partidelor politice față de răscoalele țărănești din 1907*, în *Studii și referate*, p. 289; J. Bender, *op. cit.*, p. 256.

¹⁰⁸ G. D. Creangă, *Proprietatea rurală și chestiunea țărănească*, București, 1905, p. 26.

¹⁰⁹ Toma B. Aburel, *Problema agrară*, studiu publicat în „Tribuna liberală“, 14 martie 1907, Galați, 1907, pp. 19—20.

¹¹⁰ M. Roller, *Documente din mișcarea muncitorească, 1872—1916*, 1947, p. 360.

¹¹¹ „Tribuna liberală“, nr. 1653, 5 iulie 1907.

¹¹² „Galații“, nr. 178, 14 august 1907.

făcută de Lenin presei capitaliste care nu este altceva decât „un instrument de înșelare și prostire a maselor de oameni ai muncii”¹¹³. Creșterea avântului revoluționar al proletariatului a făcut însă ca marea masă a țărănimii să nu cadă pradă înșelătoriilor burghezo-moșierești răspândite prin presă. Acest aspect caracteristic al presei capitaliste, amintit de Lenin, nu anulează valoarea istorică, documentară, a informațiilor, ele putînd fi folosite, respectîndu-se, bineînțeles, principiile dialecticii materialiste cu ajutorul căreia putem sesiza denaturările făcute, datorită apartenenței presei unei clase exploatoare.

Cu toate că răscoalele au fost înfrînte, țărănimea, sprijinită tot mai mult de clasa muncitoare, a continuat lupta împotriva exploatării burghezo-moșierești, înlăturată pentru totdeauna prin actul revoluționar de la 6 martie 1945.

---

¹¹³ V. I. Lenin, *Despre cultură și artă*, p. 375.